

ใบความรู้เรื่อง ประโยคซ้อน

รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ประโยคซ้อน คือประโยคที่มีเล็กๆ ประกอบอยู่ด้วย ประโยคเล็กๆ มีคำเชื่อม เช่น ที่ ซึ่ง อัน ว่า ฯลฯ นำหน้า คำเชื่อมเหล่านี้รวมกับประโยคเล็กๆ เรียกว่า อนุประโยค คำเชื่อมเหล่านี้จึงเรียกว่า คำเชื่อมอนุประโยค ในประโยคซ้อนต้องมีอนุประโยคอยู่ด้วยเสมอ อนุประโยคอาจใช้เป็นส่วนหนึ่งของประโยคซ้อน หรือใช้ขยายส่วนใดส่วนหนึ่งของประโยคซ้อนก็ได้ เช่น

ตัวอย่าง

ครูตำหนินักเรียน (ประโยคสามัญ)

เพิ่มประโยคย่อยมาขยายเป็น

ครูตำหนินักเรียนที่คุยกัน

ประโยคหลัก คือ “ครูตำหนินักเรียน”

ประโยคย่อย คือ “ที่ (นักเรียน) คุยกัน”

องค์ประกอบของประโยคซ้อน ประโยคซ้อนประกอบด้วยส่วนประกอบ ๒ ส่วน คือ

๑. ประโยคหลัก

๒. ประโยคย่อย

ประโยคหลัก (मुख्यประโยค) คือ ประโยคหัวหน้าหรือประโยคหลัก เป็นประโยคสำคัญซึ่งจะขาดไม่ได้ และมีได้เพียงประโยคเดียวต่อหนึ่งประโยคเท่านั้น

ประโยคย่อย (อนุประโยค) คือประโยคเล็กที่ทำหน้าที่แต่งमुख्यประโยคให้ได้ความดีขึ้น แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ ๑. นามานุประโยค ๒. คุณานุประโยค ๓. วิเศษยานุประโยค

นามานุประโยค คือ ประโยคย่อยที่ทำหน้าที่คล้ายกับนาม อาจเป็นบทประธาน บทกรรม หรือบทขยายก็ได้ มักเชื่อมด้วยคำ “ว่า” “ให้” “สำหรับ” “ของ” บางทีก็ไม่มีตัวเชื่อม เช่น

๑. ทำหน้าที่เป็นบทประธาน คือ ทำหน้าที่เป็นบทประธานหรือภาคประธานของमुख्यประโยค

ตัวอย่าง กราตรเล่นเทนนิสถูกใจคนดู

- กราตรเล่นเทนนิส (ประโยคย่อยทำหน้าที่เป็นบทประธานของประโยคหลัก)

- กราตรถูกใจคนดู (ประโยคหลัก)

๒. ทำหน้าที่เป็นบทกรรม คือ ทำหน้าที่เป็นบทกรรมของमुख्यประโยค

ตัวอย่าง ฉันเห็นตำรวจไล่จับผู้ร้าย

- ฉันเห็นตำรวจ (ประโยคหลัก กรรมของประโยคหลัก คือ ตำรวจ)

- ตำรวจไล่จับผู้ร้าย (ประโยคย่อยทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยคหลัก)

๓. **หน้าที่เป็นบทขยาย** คือ ทำหน้าที่ขยายนามของประโยคหลัก คำเชื่อม ได้แก่ ของ สำหรับ หรือ อาจไม่มีคำเชื่อมก็ได้

ตัวอย่าง การเงินของพ่อค้าขายของชำผิดเคืองมาก

- การเงินผิดเคืองมาก (ประโยคหลัก)
- ของพ่อค้าขายของชำ (ประโยคย่อยทำหน้าที่ขยายนาม การเงิน ซึ่งเป็นประธานของประโยคหลัก คำเชื่อม คือ ของ)
- คนเริ่มต้นคิดโครงการนี้ (ประโยคย่อยทำหน้าที่ส่วนเติมเต็ม)

โดยมีประพันธสรรพนามเป็นตัวเชื่อม เช่น “ที่” “ซึ่ง” “อัน” “ผู้” โดยที่ประโยคย่อยนี้จะอยู่หลังและติดกับคำเชื่อมดังกล่าว

ตัวอย่าง ครูชอบเด็กที่มีความประพฤติดี

- ครูชอบเด็ก (ประโยคหลัก)
- ที่ (เด็ก) มีความประพฤติดี (ประโยคย่อย)
- คำเชื่อม คือ ที่

ประโยคซ้อนชนิดวิเศษณานุประโยค

วิเศษณานุประโยค คือ ประโยคย่อยที่ทำหน้าที่เหมือนคำวิเศษณ์ขยายกริยาหรือวิเศษณ์ของประโยคหลักให้ได้ใจความชัดเจนขึ้น โดยมีคำเชื่อมให้สังเกต ดังนี้

ประพันธวิเศษณ์ ได้แก่ “ที่” “ซึ่ง” “อัน” ทั้ง ๓ คำนี้จะต้องอยู่หลังและติดกับคำกริยาหรือวิเศษณ์เท่านั้น

คำบุพบท ได้แก่ จน ตาม เพราะ ขณะที่ ระหว่างที่ เมื่อ จนกระทั่ง ตั้งแต่ สำหรับ เพื่อ ฯลฯ

ตัวอย่าง นักเรียนไปโรงเรียนเพื่อเรียนหนังสือ

- นักเรียนไปโรงเรียน (ประโยคหลัก)
- เรียนหนังสือ (ประโยคย่อย)